

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויגש פרשה צג

5 ז ד"א ויגש אליו יהודה, זו היא שנאמר ברוח הקודש על ידי שלמה (קהלת ז) החכמה תעזו לחכם וגו', כנגד מי אמר שלמה המקרא הזה לא אמרו אלא כנגד יוסף הצדיק, אמר רבי יוחנן בשעה שתפס יוסף הצדיק את בנימין ואמר להם לאחיו האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד אמר לו יהודה בנימין את תפוס ושלום בבית אבא, מיד כעס יהודה ושאל בקול גדול והלך קולו ד' מאות פרסה ... אמר רבי יהושע בן לוי אף אחיו כיון שראו יהודה שכעס אף הם נתמלאו חמה ובעטו בארץ ועשו אותה תלמים תלמים, שנאמר (איוב ד) ליש אובד מבלי טרף, זה יהודה שמסר עצמו על בנימין אמר שמא ימחול הקב"ה על אותו עון שהטעיתי את אבא ואמרתי לו אני מביאו לך, באותה שעה נתמלא חמה על יוסף כיון שראה יוסף סימנין של יהודה מיד 10 מדעזע ונבהל אמר אוי לי שמא יהרגני, ומה הן סימנין שהיו בו ביהודה של בית שילו אמרו שני שילטונין זולגות דם, ויש אומרים כמין שליטי הגבורים וחמשה לבושים היה לובש, נימה אחת היתה לו בלבו כיון שהיה כועס קודע את כולם, מה עשה יוסף באותה שעה אותו עמוד של אבן שהיה יושב עליו בעט בו ועשאו גל של צורות, מיד תמה יהודה ואמר: זה גבור ממני באותה שעה אחת יהודה חרבו לשלפה מתערה ואינה נשלפת 15 לך אמר יהודה ודאי זה ירא שמים הוא, לכן נאמר (קהלת ז) החכמה תעזו לחכם.

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת ויגש סימן ה

(ה) ד"א ויגש אליו יהודה שנגש בתוכחות בי אדוני אל תעבור עלינו מדת הדין, ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ראוי היה לומר לפני אדוני, אלא מלמד שהיה מדבר אחת קשה ואחת רכה, כי כמוך כפרעה כשם שפרעה רכך אוהב נשים ומחמדן כך אתה ראית לבנימין שהוא יפה תואר ואתה מתמדו להיות לך לעבד, דבר אחר כי כמוך כפרעה כשם שאתה ופרעה גדולים במקומכם כך אנו גדולים במקומנו, אדוני שאל את עבדיו, א"ל מתחלה 20 בעלולה באת עלנו מכמה מדינות ידורו למצרים לשבור אוכל ולא שאלת אחד מהן, שמא בתך כאנו ליקח או אחותינו אתה סבור לישא אעפ"כ לא כסינו ממך דבר, א"ל יוסף יהודה למה אתה דברן מכל אחיך ואני רואה בגביע שיש באתיך גדולים ממך ואתה פטיט, א"ל כל זאת שאתה רואה בשביל הערכות שערכתני אותו, א"ל מפני מה לא ערכת את אחיך כשמכרתם אותו לישמעאלים בעשרים כסף וצערת את אביך הזקן ואמרת לו טרף טורף יוסף והוא לא חטא לך אכל זה שחטא וגנב הגביע אמור לאביך הלך החבל אחר הדלי, כיון ששמע יהודה כך צעק וככה בקול 25 גדול ובמר נפש אמר כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אחי וגו', א"ל יוסף בא ונתחוכח שנינו אמור מילך וסדור דינך, מיד אמר יהודה לנפתלי לך וראה כמה שווקים יש במצרים, קפץ וחזר אמר ליה שנים עשר, אמר יהודה לאחיו אני אחריב מהן שלשה וטלו כל אחד /מכם/ אחד ולא נשאר בהם איש, אמרו לו אחיו יהודה מצרים אינה כשכם אם אתה מחריב מצרים תחריב את העולם כולו

30 באותה שעה ולא יכול יוסף להתאפק, אמר רבי שמואל בר נחמן לסכנה גדולה ירד יוסף שאם הרגוהו אחיו אין בריה בעולם מכירו ולמה אמר הוציאו כל איש מעלי אלא כך אמר יוסף בלבו מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים, אמר ליה יהודה ליוסף תדע שמתחלה לא באת עלינו אלא בעלילות, בתחילה אמרת לנו מרגלים אתם, שניה אמרת לראות את ערות הארץ באתם, שלישית גביע גנבתם, אני נשבע בחיי אבי הצדיק ואתה נשבעת בחיי פרעה הרשע אם אני ארציא חרבי מנרתיקך אמלא כל מצרים הרגים, א"ל יוסף אם תוציא חרב מנרתיקו אני כורכו על צוארך, אמר ליה יהודה אם אפתח את פי אבלע אותך, אמר ליה יוסף אם תפתח פיך אני סותמו באבן, 35 אמר יהודה ליוסף מה נאמר לאבא, א"ל אמור לאביך הלך החבל אחר הדלי, א"ל יהודה דין שקר אתה דן אותנו, א"ל יוסף אין לך דין שקר כמכירת אחיכם, א"ל יהודה נורא דשכם דליק בלבי, א"ל יוסף נורא דתמו כלתן אנא מטפי, א"ל יהודה רתח אנא ולית דמהימן לי, א"ל יוסף רתחא דידך אנא מחבר, א"ל יהודה עכשיו אני אצא ואצבע כל שווקים שבמצרי' בדם, א"ל יוסף צבעי הייתם מימיכם שצבעתם כתונת אחיכם בדם ואמרתם לאביכם טרף 40 טרף, כיון שראה יוסף שהסכימה דעתם להחריב את מצרים אמר יוסף בלבו מוטב שאתודע להן ואל יחריבו את מצרים, אמר להן יוסף לא כך אמרתם שאחיו של זה מת אני קניתינו אקראנו ויבא אצלכי, התחיל קורא יוסף ב"י =בן יעקב= בא אצלי יוסף ב"י בא אצלי ודבר עם אחיך שמכרוך והיו נושאין עיניהם בארבע פינות הבית א"ל יוסף למה אתם מסתכלין לכאן ולכאן אני יוסף אחיכם, מיד פרחו נשמתן ולא יכלו לענו' אותו אר"י ווי לנו מיו' הדין ווי לנו מיום תוכחה ומה יוסף כשאמר לאחיו אני יוסף פרחה נשמתן כשעומד הקדוש ברוך הוא לדין דכתיב 45 ביה (מלאכי ג) ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו שכתוב בו כי לא יראני האדם וחי (שמות לג) עאכ"ו, ומה זה נבהלו אחיו מפניו כשיבוא הקדוש ברוך הוא לחבוט עלבון המצות ופשעה של תורה עאכ"ו, ...